Ч. 127 (11.468). Львів, неділя 9. червня 1929. Поштова оплата заплачено готівкою. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В справі оголошень звертатися до адміністрації. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Романська меґальоманія.

Львів, 8. червня 1929.

Перед кількома днями з допису нашого черновецького кореспондента довідалися ми, що під демократичним правлінням Маніва не наступили ніякі основні зміни в положенні кругло одномілiонової української маси під румунською владою. Навпаки, після деяких загальних полекш громадського характеру (як: знесення стану облоги в північній Буковині, деяка свобода віч і зборів та культурно-освітньої й економічної організації), які автоматично випливають з демократизації правління, починається відворот на старі позиції ліберало-націоналістів (братіянців, йоргівців й авересканців).

Святочну заповідь національ-царaністів в Альба-Юлія про розвязання національного питання в дусі слушности і справедливости, згадується тепер усе рідше. Що більше! Всі ром. партії, не виключаючи й національ-царaністів, не нехтують ніякими засобами з провокацією включно, щоби не сповнити своїх обіцянок, головно у відношенні до українців. Розуміється, тут маємо на думці виключно царaністів, бо інші „впливові" партії признавали українців тільки в часі виборів, а Дорі Поповіч присягав в своїм часі навіть на хрест перед українськими селянами, що уряд приверне в школах українську мову навчання. Та видно, що румуни (головно ті з реґату), виховані під турецьким ярмом в атмосфері облуди, не лише обіцянки, але й присяги трактують виключно під кутом ситуаційної доцільности. Історія державної Румунії — перед війною і після війни — дає не один доказ опортуністично-неморального трактування всяких зобовязань, договорів і присяг.

При тому цікаве ще одно: Всі румунські партії — розуміється поруч державної нації — признають ще жидів, мадярів, німців, навіть жмінку турків і болгарів, але не признають українців. Мовляв, це зукраїнізовані чи там зрутенізовані румуни. Таке становище є випливом рабської психіки. Румунські партії признають тих, що в той або інший спосіб панували над ними, гнобили їх, але не признають тих, які над ними не панували, які їх часто підтримували. Над тими вони хочуть панувати всеціло аж до повної ліквідації українців як окремої національно-культурної одиниці. Є це вислів румунської меґальоманії, прояв надмірної пихи легводуха, що розмірно легко осягнув, завдяки пригожим обставинам державність не лише на своїй національній території, але захопив й чужонаціональні области без найменших даних управляти ними.

Румунський гніт усім своїм вантажем лягає в першу чергу на українців. З усіх областей, що найшлися під чужим пануванням, українська область й українське населення в Румунії найшлося в найважчому становищі. Під теперішню пору за традиційною нагінкою на українців ліберaлістичного „Універсула" пішли провокації царaністичного „Курентула". Як „дер дрітте ім бунде" (поминаючи дрібніші лібералістично-боярські органи) виступив „Нямул Романеск" проф. Ник. Йорги. Цей визначний румунський історик помістив у свойому націоналістичному органі статтю під написом „Рутенські безличности", статтю, яка по своїй формі і змісті підходить під рівень неперебірчивого в словах вуличника, але не професора університету. Мовляв, „рутени" це покидьки благородної румунської раси. Вони боряться проти нас „циганів" (себто румунів). Вони проганяють румунських священиків і кепкують собі з поганої і трусливої румунської адміністрації, щоби приготовити Україну. Проф. Йорга розуміє ще мадярів, бо вони сидять в Семигороді 800 літ, розуміє і неґативне становище до румунів саксів, бо вони сидять там 1.000 літ, але не розуміє „галицьких торбарів", яких ніби-то привели на Буковину габсбурські беамтери, щоби їм дати хліб у дідизні Степана Великого. А прийшовши на Буковину, „галицькі торбарі" не принесли нічого, крім лінивства (?!) і лакімства (?!). Недопустимим є, щоби вони вважали румунів циганами, бандитами та узурпаторами. Український ірредентизм треба знищити в Румунії. Такі є думки проф. Йорги про частину великої української нації, думки — повеpетикувані такими словами, як: „голодранці, волоцюги, торбарі".

Зайвим було би сперечатися з „ученим істориком" на тему, хто перший прийшов на буковинську землю, чиї предки перші управляли ту землю, хто мав більшу або меншу торбу, хто більше лінивий, а хто більше лакомий. Хто як хто, але румунські Йорги, Шейкари з їх „Універсулами", „Курентулами" й іншими „Нямулами Романесками" мають найменше право накидуватися на інших чи їм докоряти. Хто є лінивий, свідчить найкраще стан загальної культури от хочби на Буковині і в „чистокровнім" реґаті. Хто є лакомий наглядно доказує підступна крадіж чужонаціональних територій і паразитування на чужому культурному й економічному дорібку. Справді дивно виглядає, що та мішанина всяких кочівничих племен і нащадків римських злочинців, яка тепер виступає під назвою румунів, важиться в такий огидний спосіб нападати на частину великого народу, який серед найбільш несприятливих умовин втримався на поверхні життя і послідовно змагає до вершин культурної нації. Таж „велико-румуни", не вважаючи на всі привілеї державної нації до нинішнього дня не видали навіть такого романіста, як маленька Буковина (О. Кобилянську). Про творців тієї міри, що Шевченко, Франко, Федькович, Коцюбинський, Леся Українка, Стефаник взагалі навіть не доводиться говорити. Румуни віддавна мають високі школи, але далеко румунським Йоргам до рівня української науки. І так під багатьома оглядами, бож загально відомо, що Румунія є одною з найбільше відсталих країн в Европі.

Румуни, які нічого не вложили в світову культуру, які нічим не заслужили собі на державність, на рівноряднy участь в сімї вольних народів, збігом виняткових обставин осягнули значне становище на полудневому сході Европи, розтягаючи свою державність не лише на всі етнографічні волосько-молдаванські землі, але й пересуваючи державну межу значно поза їх обсяг. Одначе державність без змісту не є достатньою в нинішніх часах. Всебічною культурною творчістю, економічним розвитком, невсипучою працею треба її виправдати, треба доказати її раціональність. А державці „Великої Румунії" якраз доказують противне, засвідчуючи що вони не доросли до ролі, накиненої їм збігом обставин. Некультурність, відсталість і віками нагромаджені елементи рабства кажуть їм коритися перед сильними і давити тих, хто переходово є слабший. Але вони повинні тямити, що історія не стоїть на місці, що історичні процеси нищать все штучне, культурно недорозвинене й політично неоправдане. Румунські меґальомани повинні памятати, що „торбарами" були англійці, німці, американці, голяндці й бельгійці, а сьогодні вони ступають на чолі людства. А романські велитні в роді еспанців чи португальців нині на сірому кінці. Тимбільше безосновною й неоправданою є меґальоманія таких „велитнів" і „римських потомків", як румуни у відношенні до українців.

З чехословацької закордонної політики.

Промова Бенеша.

Чехословацький міністр закордонних справ д-р Бенеш виголосив у комісії для закордонних справ сенату та палати послів експозе про результати конференції малої антанти в Білгороді. Він підчеркнув значіння, яке має продовження союзних договорів і заключення договору про мировий суд. Конференція ствердила, що мала антанта має абсолютно приязні відносини до Франції, Англії, Італії, Німеччини, Польщі й Австрії. Таксамо відносини до Угорщини та Болгарії розвиваються нормально. Цим разом не треба було підчас конференції виступати проти жадної держави. У справі відношення до СРСР. все лишилося по старому. Конференція займалася також справами Ліги Націй. Щодо розброєння, поки-що не осягнено жадних успіхів.

Окремий великий уступ своєї промови присвятив Бенеш відношенню малої антанти до справи національних меншостей. Тут він поробив такі самопевні застереження та так вихвалив національну політику Чехії, що можна аж дивуватися, де взялася в нього така метода самохвальби. Бенеш казав:

„У справі національних меншостей конференція заступала погляд, який висловлено в меморандумі до комітету трьох. Становище малої антанти в цій справі означується тими договорами, які вона підписала. Ми хочемо виконати наші зобовязання, але нікому не дозволимо порушити тих прав, які дають нам ці договори З тексту договорів видно, що вести якінебудь переговори в справі національних меншостей перед інтернаціональним форумом зайва річ з тої простої причини, що фактичний стан, який панує в нас, далеко перевищує зобовязання цих договорів. Вся проблема є насамперед правною проблемою, справою толкування договорів і з цього погляду треба її досліджати Одначе цю справу треба відділяти від наших прав та зобовязань, які ми взяли на себе договорами. **Наші меншости одержують далеко більше, ніж вони могли би осягнути під впливом закордону.** Я міг би дати на це докази. Ми заключили в справі національних меншостей договір з іншими державами, і цей договір може бути змінений лише за згодою всіх контра-

гентів. Що торкається процедури в справі національних меншостей, то тут треба бути дуже обережним, бо дуже можливо, що під покривкою процедури буде змінений сам зміст договорів".

Після промови Бенеша в палаті послів відложено дискусію над його виводами до найближчого засідання, а в комісії сенату відразу приступлено до дебати. Німецькі промовці виступили проти погляду Бенеша, ніби-то становище національних меншостей в Чехословаччині практично краще, ніж постановляють договори. Німецький соціялдемократ д-р Геллер вказав на недавню заяву німецьких міністрів, в якій були висловлені зовсім інші думки. На його думку не може бути жадної мови про рівність прав. Німецький сенатор з християнсько-соціяльної партії д-р Ледебур вказує на упосліджения німців при державному субвенціонуванні культурних установ.

Після англійських виборів.

Польські надії і побоювання.

Цілий світ з великим напруженням ждав висліду англійських виборів. З не меншим напруженням ждали їх і в Польщі леліючи надію, що консервативи, франкофіли і частинно полонофіли, втримаються при владі. Ті надії часом переходили в певність, докочуючись до Геркулевих стовпів, чого доказом між іншим був санаційно-„полковницький" наказ (д-ра Гурки з „Дзенніка Львовского") на адресу жидів, що вони не можуть бажати собі побіди лейбуристів, бо це „протидержавне" бажання.

З хвилею упадку консервативців, треба було робити „добру міну". Польська преса спершу, як довго не був оформлений кабінет, писала, що по суті нічого не змінилося, що на „Шипкє спокойно". Але скоро тільки король доручив Мекдональдові формування кабінету, скоро стало ясним, що робітничий уряд щонайменше якийсь час кермуватиме закордонною політикою імперії, знову зросли побоювання в польських колах. Дає їм вислів не лише правоопозиційна преса, але й проурядова, та сама, що ще недавно заспокоювала і твердила, що все буде без змін.

І так проурядовий варшавський „Курєр Пор." виявляє значне занепокоєння з приводу приходу до влади Мекдональда:

„Втратою для нас буде відсутність при кермі закордонної політики Англії Чемберлена, якого праця в Союзі Народів від ряду літ укладалася в дусі, прихильному для Польщі. Мадридська сесія дасть нам прібку того, як реагуватиме німецька активність на вислід нового угрупування сил в Англії. Поки-що висновки були би передчасні. Коли одначе німцям повелося добути деякі успіхи, при чому в обсязі можливостей бачимо тільки деякі уступки в справі Надренії, то рекомпензатою за них була би без сумніву енергійна акція, яку уряд партії праці розвинув би в напрямі віднови женевського протоколу, якого значіння для Польщі є аж надто відоме".

Щастям у нещасті, а одночасно з огляду на факт приходу до влади лейбуристів „доброю міною", є для Польщі — по думці „Кур. Пор." упадок Льойда Джорджа.

„Якщо п. Мекдональд — пише цей орґан — видержить у постанові не входити в союз із вождом лібералів, то зможемо з полекшою відітхнути і вкінці ствердити, що роля того політичного інтриґанта неминуче скінчена. Відіпхнений партією праці, з погордою трактований консервативцями, вкінці перестане він занечищувати політичну атмосферу не лише в Англії, але й далеко поза її межами".

Інші проурядові органи, „радіючи" приходом до влади лейбуристів, всетаки не скривають й деяких побоювань. На зміні уряду в Англії можуть виграти в першу чергу німці (справа розброєння, репарацій і міжсоюзних боргів та справа Надренії). Правда, вони потішають себе тим, що „для гарних німецьких очей (як пише „Іл. Кур. Цодз.") уряд Мекдональда не посвятить ані шеляга і не ослабить становища Вел. Британії в принципових справах", але треба бути приготованим на німецьку офензиву на міжнародньому терені з одного боку, а на зріст угодових настроїв в Льондоні з другого. Тому

„мусимо подвоїти свою сторожкість і напружити всі сили, щоби у звязку зі зміною уряду в Льондоні не ослабла наша позиція".

Як бачимо, то цю зміну фронту польської преси у звязку з довершеним фактом, у звязку зі зміною уряду в Англії, можна поки-що коротко зясувати словами О. Олеся: „З журбою радість обнялась".

Радянська Україна.

Чистка партії і радянського державного апарату

На Україні, як зрештою і в цілому Радянському Союзі, відбувається тепер генеральна чистка партії від всіх правих і лівих ухильників. Така чистка відбувається що року по головних партійних зїздах. Рівнорядно з партійною чисткою відбувається і чистка радянського державного апарату від „елементів, що розклалися, що перекручують радянські закони, що зрослися з куркулем і непманом, що заважають боротися з тяганиною та прикривають її, що погордливо, по чиновницькому, по бюрократичному ставляться до пекучих потреб трудящих; від розтратників, хабарників, шкідників, гультяїв тощо". На зрозумілій для українця мові кожна така чистка означає, що з державного апарату викидають передовсім національно-свідомих українців. Те саме діється і в партії.

Виробництво автомобілів на Україні.

В Харкові відбулася в перших днях червня нарада металь. відділу Всеукраїнської Ради Народнього Господарства, на якій застановлялися над справою продукції автомобілів на українських фабриках. На ній рішили для українських фабрик доцільне виробляти тягарові автомобілі великого тонажу. Чи будуть дійсно виробляти такі автомобілі покищо не відомо, бо це залежить від того, як до справи поставиться Москва. З уваги на те нарада рішила виготовити плян фабрикування тягарових авт і вислати його до затвердження в Москву.

18 нових робфаків на Україні.

З радянської преси довідуємося, що Рада Народніх Комісарів У. С. Р. Р. в цілях пролетаризації високих шкіл рішила заснувати вже в шк. році 1929-30 18 робітничих факультетів (підготовчих курсів до вищих студій для робітництва). Робітничі факультети (робфаки) мають між іншим повстати: при сталінському й артемівському педаґоґічних технікумах, при житомирському, полтавському, чернигівському, камянецькому і херсонському інститутах народньої освіти, при харківському ветеринарному інституті, при білоцерківському й полтавському сільсько-господарських технікумах, при жидівському відділі житомирського інституту народн. освіти, при новополтавському жидівському сільсько-господарському технікумі, при одеському технікумі, при рубежанському хемічному технікумі, запоріжському індустріяльному, луганському кооперативному, київському художньому інституті та при дніпропетровському інституті.

ІНЖ. АГР. АНТ. РОМАНЕНКО.

Сільське господарство в житті народу.

Народнє господарство складається з ріжних родів промисловости. Так, наприклад, коли ми бачимо, що десь в підземеллю, в шахтах копають вугілля — це буде промисловість добуваюча, бо робітники добувають нам те, що протягом довгих віків природа накопичувала в земних надрах. Далі, коли ми захочемо встановити, до якого роду промисловости буде належати плавлення заліза з руди, — то для цього треба нам лише трохи подумати, щоби прийти до висновку, що це буде промисловість оброблююча; та й справді, тут раніше добуту з надр земних руду оброблюють на заліво через плавлення у доменних печах.

Для нас зараз цікавим є знати, до якого роду промисловости належить сільське господарство?

З життя вже знаємо, що продуктів сільського господарства природа в надрах земних не відкладає, так що їх звідтіль добувати не можливо. Також нема можливости здобувати їх і шляхом обробки з продуктів промисловости добуваючої. Словом, сільського господарства не можна віднести ані до промисловости добуваючої, ані до промисловости оброблюючої.

Частини живих рослинних організмів, основний продукт сільського господарства, — появляються в наслідок синтези соняшних промінів, чотирьохокису вуглеця, кисеня, води, азоту та ріжних мінеральних сполук; ця синтеза відбувається виключно в живих клітинах, які мають у собі хлорофіл.

Звідси сама собою напрошується відповідь, що сільське господарство належить до промисловости творчої, синтезуючої.

Коли ми подивимось навколо себе, то все спостерігаємо рух людей, тварин, машин; все це відбувається за рахунок теплої енергії, що при цьому витрачається.

Мимохіть являється думка про те, що десь мусить бути невичерпане джерело цієї енергії. Таким джерелом є сонце... Воно, з небесних просторів, вічно, безперестанку посилає на нашу землю багато ріжних своїх промінів, а між ними й тепловий. Промінь цей доходить до нашої землі у формі кінетичній. Такою формою теплової енергії людство не може широко користуватись; вона мусить бути перетворена у форму потенціяльну, в якій її можливо схоронювати, збирати, транспортувати з місця на місце — по волі людини.

Перетворення соняшної теплової енергії з форми кінетичної у форму потенціяльну — властиве лише живим клітинам, що мають у собі хльорофіл, себто рослинам травянистим та деревянистим і тільки. Всі інші організми такої здібности не мають, вони мусять мати готову поживу від рослин хльорофільних.

Тепер, я думаю, буде ясним те величезне значіння, яке відіграють травянисті та деревянисті рослини, також як і значіння сільського господарства, що займається культивуванням цих рослин.

На превеликий жаль, та частина теплової соняшної енергії, перетвореної рослинами за допомогою своїх живих хльорофільних клітин з форми кінетичної у потенціяльну, яка найбільше необхідна для життя людства, як от ріжне зерно, зеленина й інше, що призначені для споживання людьми та тваринами, не може довго зберігатися: продукти ці порівнюючи скоро псуються. Наслідком цього людство позбавлене можливости зробити для себе запаси цих продуктів про чорний день, на довший час, як-то можна зробити з продуктами іншого роду промисловости.

Все це примушує людей, а в першу чергу сільських господарів, працювати з року на рік, щоби не переривати та не згубити цієї творчої продукції.

Далі, не всі рослинні продукти людство може споживати безпосередньо. Їмо хліб зі зерна пшеничного, чи житнього; їмо крупу зі зерна пшеничного, ячмінного, вівсяного, просяного чи гречаного та рижового; їмо кукурудзу, капусту, бараболю, огірки, цибулю, часник, моркву, редьківку, буряки, яблока, грушки, сливки, черешні, вишні і т. і., але не можемо ми споживати ані соломи, ані сіна, ані зеленої трави; а між тим у них також міститься богато кальорій теплової енергії. Крім того, людський організм остільки є знижений, що може споживати ріжного роду білкові та інші сполуки лише в певній, приступній для нього формі.

Тут на допомогу людству приходять сільсько-господарські тварини; вони всі ці продукти, яких не може людина споживати безпосередньо, — перетворюють у своїх організмах і

Побут і психольогія.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 6. червня 1929.

I.

Північно-західні українські землі переживають переломовий момент. Млин життя, що його порушає хід подій, в приспішеному темпі перемелює все, що попадає на його невблагане каміння: політичні погляди, настрої, методи праці, діячів, інтелігентський і селянсько-хліборобський побут, психольогію мас.

Не лише перемелює. Одночасно сортує, деякі елєменти відкидає, інші, як добірне зерно висуває наперед; одні форми перекреслює, другі освячує; декого з провідників стягає з вчорашнього педесталу й передає в архів, іншим віддає в руки провід і змушує двигати великий тягар життя.

Горе тому, хто не орієнтується в цьому колоповороті, та хто не вміє чи не в силі поспішати за бігом життя. Ще більше горе тим, що ставлять штучні перепони цьому життєвому бігові або хочуть плисти проти нього.

Скільки імен, що ще перед кількома роками гриміли та блестіли на наших землях, сьогодні цілковито зникли з обрію та відійшли на сторінки історії. Скільки напрямів та орієнтацій збанкротувало чи доживають останні моменти ліквідації! Де романтичний „сельсоюз“? Де зухвалий комунізм? Де гнучкий і слизький угодовізм-рівенський, володимирський та ковельський? Де масова грошевита сельробівщина? Де традиційна сентиментально-бездіяльна просвітянщина, що обмежувалася співами й зітханнями? Де добродушна інтелігентська обивательщина, одягнена в затану свиту безпартійного, беззмістовного, загального обєднання? Все це розвіюється, блідне й никне.

Ще метушиться на обрії однорічна луцька „кисілівщина“, але це — передсмертна метушня. Маса вже викинула її за борт свого національного корабля, і дарма вона чіпляється його то з того, то з другого боку.

Млин нового життя невпинно працює, перемелює, сортує й відкидає.

II.

Дві великі сили, що швидко наростають, домінують над усіми: *господарська й національна*. Ці сили досі давали перебої, навіть більше — працювали іноді в протилежних напрямках. Нині вже помічається узгіднення напрямної лінії. Імя цеї лінії — *відбудова*, вихідний пункт її — власні природні духові й матеріяльні сили, а напрям відрубність, відмежованість від чужинців.

Обидві ці сили — національна й господарська — перетворюються в колеса, що котяться рівнобіжно по шинах життя до неясного ще, але безумовно кращого завтра.

З недавнього хаосу життя все ясніше виступає й формула праці. Ось вона: *кооперативація праці на ґрунті міцної дрібної хліборобської власности.* Об цей ґрунт розбиваються не тільки комуністи, сельроби, радикали та до них подібні, але й ті приблудні кооператори, які насильно хотіли прищепити на наших землях інтернаціонально-офіціяльний рід кооперації, угноюючи його щедрими кредитами.

Об камінь ідеї сільсько-господарської відрубности таксамо розбивається офіціяльний хліборобський інтернаціонал, що його тут прищеплювали „кулка-рільничі“, не менше підтримувані кредитами.

Є фактом, що цю формулу праці створили не інтеліґенти, яких часто обвинувачують державні й ліво-партійні чинники, а самі маси. Участь інтеліґентів у цьому ділі найменша. Навпаки, більшість з них цілковито заскочена цею формулою, а навіть відіпхнута від керми. Лише меншість політичних і громадських діячів національного табору зорієнтувалася в цьому переломі життя, і сьогодні ініціятива й провід переходить до їх рук.

Інші, як що не хочуть бути цілковито викинуті за борт життя, мусять піти з ними чи за ними.

(Докінчення буде.)

В. Островський.

З „Рідної Школи“.

Bureau International d' Education в Женеві — Міжнародне Бюро Виховання — звернулося до Рідної Школи з проханням, прислати йому на виставку українські видання для молоді з нагоди Міжнародного Педагогічного Конгресу, що відбуватиметься тамже від 25. липня до 4. серпня ц. р. в Інституті Жан Жака Русса.

Українські видання ввійдуть у катальоґ, друкований двома мовами, французькою й англійською, а по Конгресі будуть перенесені до неодмінної виставки, яку влаштує Бюро зі всіх надісланих йому експонатів. Однак на жадання книжки будуть звернені експонентам.

Кожний експонент отримає від Бюра даром грубий катальоґ видань для молоді з 67 країв.

„Рідна Школа“ умовилася вже з львівськими видавництвами й видавцями в справі надіслання їй своїх видань і звертається отсим до всіх видавництв у краю, щоби чимскорше прислали по одному примірникові своїх видань на адресу „Рідної Школи“ — Львів, Ринок 10, а „Рідна Школа“ перешле весь зібраний матеріял до Женеви.

Як у кого є лишня давна діточа книжка, шкільна чи для лектури, яка вже сьогодні є бібліографічною рідкістю, то просимо дуже прислати її „Рідній Школі“ для висилки на згадану всесвітню виставу. Українські книжки будуть там виставлені, як окрема група.

приступні форми. Даючи сільсько-господарським тваринам солому, полову, сіно та інше — ми одержуємо від них мясо, масло, молоко, сир, сало, що разом з хлібом, городиною та овочами й творять основу людського відживлювання.

Таким чином у сільському господарстві є ще друга форма промисловости — промисловість переробляюча — скотарство (біотехнольогія) та технічні підприємства.

Зі всього того, що досі сказано, виходить ніби, що добре булоб, якби всі живі організми, а значить і людина — мали хльорофільні клітини? Зупинимося трохи і над цим.

Так, ми бачимо, як кожна жива істота, по закінченні свого розвитку, або й раніше, — мусить вмирати, бо це є конечний закон природи. Вмираючи, розвинена істота залишає після себе і нащадків чи зародки їх і труп... Полишені нащадки — продовжують життя, розвиваються, як і їх попередники з тим, щоби як і вони потім вмерти... Це в одинаковій мірі відноситься і до рослин, і до тварин, і до людей...

А щож з трупами? Вони піддаються тлінню, гниттю, в наслідок чого повстає повний їх росклад на ріжного роду гази, що йдуть у повітря та мінеральні річовини, які повертаються до ґрунту, себто туди, звідки взяті рослиною.

Якимже чином відбувається процес тління, гниття та мінералізації?

Це все переводять живі організми, що мають клітини без хльорофілу, а саме: мікроорганізми, тварини, а почасти й людина. Не будь цих безхльорофільних живих істот, — на кулі земній з полишених трупів утворилосяб непроходиме багнище... Життя булоб не можливим, бо хльорофільна рослинність є позбавлена можливости продовжувати своє життя на трупах своїх попередників; споживати вона може лише ті річовини, що перебувають у ґазовому стані, як чотирьохокис вуглеця та у мінеральному стані. А безхльорофільні організми, як ми вже знаємо, в свою чергу, не можуть істнувати без рослин хльорофільних.

Таким чином ми бачимо повну, невідмінну залежність поміж живими організмами хльорофільними й безхльорофільними, залежність рівнозначну життю й смерті.

Як бачимо, велику ролю в житті природи відграє хльорофільна рослинність, перетворюючи теплову соняшну енерґію з форми кінетичної у форму потенціяльну і шляхом синтези витворюючи органічні річовини, що служать потім поживою для вищих живих істот: тварини та людини. Велику ролю відграють також і мікроорґанізми — переробляючи величезну працю роскладу всіляких рештків до тих елементарних форм, які знову можуть споживатися рослинністю. Не малу ролю у всьому цьому відграє й людина, — корегуючи та направляючи ті чи інші процеси в той чи інший бік.

Таким чином життя творить якесь замкнене коло: рослинність, тварини, людство, мікроорганізми...

Тепер для нас не буде вже сумніву в доцільности істнування живих організмів, як хльорофільних, так, поруч з ними, і безхльорофільних..

(Докінчення буде.)

З життя наших установ.

Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю“ у Львові.

Дня 20. травня ц. р. відбулися з черги VII. Звичайні Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю“ під проводом голови Т-ва през. М. Каратницького, при участи 32 членів зі Львова і краю. Присутність так малого числа членів можна пояснити тим, що рівночасно відбувався краєвий зїзд „Рідної Школи“, а далі, недостачею зрозуміння ідей і завдань нашого Т-ва серед української суспільности.

Зі звіту секретаря діяльність Т-ва в останньому часі представляється так: В 1928 р. засновано 4 нові філії (Борщів, Буськ, Радехів, Рогатин), так, що під цю пору істнує 37 філій Т-ва. Але не всі філії ведуть живу діяльність, деякі, а саме: Ярослав, Янів, Делятин і Городенка — не прислали навіть звіту зі своєї діяльности мимо прохань і упімнень Головного Виділу. Філії удержують **діточі заведення** (Бережани, Болехів, Городок, Долина, Жовква, Калуш, Камінка Стр., Сколе, Стрий, Тернопіль, Теребовля), **діточі садки** (Дрогобич, 250 дітей), бібліотеки для молоді, курси для провідниць діточих садків, кремінну лямпу, порадню матерей, дентистичну амбуляторію, уділюють найбіднішій дітворі підмоги в одінню, харчах і грошах, улаштовують концерти, вистави, діточі свята і т. п.

Головний Виділ, як адміністративний орґан Т-ва, полагоджував у першу чергу всі біжучі справи, а дальше вів працю у своїх 3 комісіях: **організаційній** (голова п. Малицька), **фінансовій** (гол. п. Говиковичева) і **статутовій** (гол. о. кан. Лициняк). Заходом орґан. комісії скликано до Львова краєву анкету з метою заінтересування ширших кругів суспільности ідеєю опіки над українськими дітьми і молодю, на якій прочитано 2 реферати з ділянки організації опіки над молодю у нас і за границею, а в широкій дискусії усталено напрямні праці для Т-ва. Переведено реєстрацію захистів, виготовлено правильник діяльности для філій і т. п. Статутова комісія підготовила основну зміну статута з огляду на теперішні обставини, яку Заг. Збори приняли. Фінансова комісія добула в минулому і цьому році дещо фондів (збірка п. Говиковичевої в Америці), що уможливить Т-ву живіше повести свою діяльність.

Звіт з діяльности Пластової Секції склав голова Верх. Пласт. Команди проф. С. Левицький. Український Пластовий Улад мимо несприяючих відносин розвивається гарно. Вершком діяльности УПУ. в останніх роках є пластові табори. УПУ. приступає до згуртування старших громадян для пластової праці, розвиває тепер дуже успішно ідею ощадности серед молоді і т. п.

По зложенні звіту касієра п. С. Кульчицької і дискусії над звітами, уділено на внесок Ревізійної Комісії абсолюторію Головному Виділові.

До Головної Управи Т-ва вибрані: головою поновно през. М. Каратницький, а членами: о. кан. В. Лициняк, дир. К. Малицька, С. Ракова, М. Говиковичева, С. Кульчицька, І. Макух-Павликовська, проф. С. Левицький, д-р О. Тисовський, д-р Ю. Савчак, дир. В. Кузьмович, А. Іванович, Р. Мармаш. Головна Рада кооптувала ще: С. Федорчакову, О. Залізнякову, д-ра Крушельницьку, о. Н. Ґалянта, д-ра В. Щуровського. До Ревізійної Комісії вибрані: д-р О. Макарушка, Г. Павлюх, М. Левицький, О. Бачинська і Н. Голубовська.

Головна Рада вибрала зпоміж себе екзекутивний Головний Виділ у такому складі: І. містоголова: о. В. Лициняк, II. К. Малицька, директор канц. А. Іванович, скарбник С. Кульчицька, секретар Р. Мармаш. Заступники: М. Говиковичева, І. Макух-Павликовська і д-р Крушельницька.

Великі завдання Т-ва вимагають і великої інтензивности у праці, але відновлений Виділ дає запоруку, що та інтензивність буде викресана, що праця централі побудить до живішої акції провінціональні філії, обхопить цілий край, зареєструє кожну українську дитину і поведе її здорову і дужу певними шляхами до великої мети.

Архів жидівської преси на Україні.

В радянській пресі вичитуємо, що істнуючий на Україні т. зв. центральний архів жидівської преси дістає тепер 298 видань жидівських періодиків. З них 143 жидівською мовою, 49 німецькою, 27 англійською, 27 старогебрейською, 3 російською, 4 польською, 11 французькою і 8 мадярською.

Криваві події у Львові.

Дня 7. червня прийшло знову до ексцесів. В год. 5. до процесії прилучилося около 2000 корпорантів із студентками попереду. Після процесії корпоранти відлучилися та пішли до середмістя, де розділилися на два гурти. Одна, 1000 людей, пішла на пл. Торгів Сх. Біля головного кльомбу на Т. Сх. стали падати протидержавні оклики та проти Гродського старости. Поліція візвала розійтися. Коли це було безуспішне, ще й впало каміння на поліцію, ця припустила шаржу. Прийшло до сутички. Кількох поліцаїв віднесло рани товчені, одного пробили, кількох корпорантів ранили. Вкінці демонстрантів розігнали.

Одначе в середмістю ексцеси повторилися, причому з окликів академиків виходило, що це протидержавні демонстранції. Поліція виперла демонстрантів з бічної вулиці. Та це не помогло, бо акад. молодь сконцентрувала всі сили на Марійській площі, де окружили Міцкевичів памятник. На кількаразові зазиви поліції, щоби розійшлися, відповіли камінням і свистом, підносили вгоду малюнок, на якім зображений був чвалаючий кінний поліцай, що стріляє. Знову прийшло до шаржування, підчас якого кількох поліцаїв ранили, а підком. Шидловський контужений в ногу. Із демонстрантів було ранених 6 студентів і дві жінки. Рятункова стація заосмотрила підком. Шидловського і чотирьох поліцаїв і кількох студентів.

На пл. Домбровського гурток молоді напав на самітного поліцая та побили його палицями й обкидали цеглами. Коли поліцай впав, поцілений цеглою, били далі його палицями. Непритомного відвезла каретка рят. стації.

Около год. 10.30. запанував спокій.

Комунікат мін-ства вн. справ.

Мін-ство вн. справ повідомляє, що мін. Складковський приїхав 7. червня літаком до Львова, щоби ствердити перебіг подій. Міністр ствердив, що переслухано 42 свідків, які брали участь або бачили процесію Божого Тіла 2. червня. Висліди слідства адм. влади та шк. кураторії доказують, що з боку учениць не було свідомого бажання якнебудь спровокувати свято. Міністр ствердив, що реакція на поведення учениць наступила щойно на другий день веч., себто молодь допустилася знаних протижидівських ексцесів. Поліція підчас ексцесів арештувала в середині жид. гімназії під закидом публ. насильства 27 осіб. Комунікат стверджує, що в жид. гімназії при Жигмонтівській вул. знищили бібліотеку, подерли портрети і шкільні прилади. В Акад. Домі знищили уладження. В слідстві задержано 28 академиків обвинувачених за § 83. і 85. к. з. Міністр на місці зарядив, щоби до нових ексцесів не прийшло.

Мін. Складковський і делеґат мін-ства у Львові.

Дня 7. червня приїхав літаком в год. 12.30 міністр Складковський на летунський майдан у Скнилові, а відси автом відіхав до воєвідства. Тут скликав конференцію у воєводи Голуховського. Взяли в ній участь усі львівські адм. чинники. В год. 1.20. відбулася конференція у начальника виділу безпеки Роґовського. Обговорили події останніх днів. Звіти здавали ґродський староста Кльоц і нач. Роґовський. Міністр видав зарядження в справі дальшої тактики. Подрібні інструкції видасть у цій справі мін-ство вн. справ. Після 2-год. конференції мін. Складковський відлетів літаком у Варшаву.

Як делеґат мін-ства справедливости для розгляду ексцесів приїхав до Львова прокуратор Токарський. Він у суді розглядав подробиці подій та інформувався про висліди дотепершнього слідства. В ночі 7. червня Токарський вернув у Варшаву.

Мекдональдів кабінет.

Дня 7. червня оголосили урядову листу кабінету Лейбур Парті: Ремзей Мекдональд премієр, Сновден канцл. скарбу, Арт. Гендерсон держ. секретар закорд. справ, Дж. Г. Томас льорд тайної печаті, Сідней Уеб секретар для справ доміній та кольоній, льорд Пармір президент ради, Санкей льорд канцлер і льорд справедливости, Дж. Р. Кляйнс держ. секретар вн. справ, Веджувуд Бен секр. Індії, Том Шов секр. військ. справ, льорд Томсон секр. летунства, А. Грінвуд мін. здоровля, міс Бонфилд міністр праці, Ноел Бокстон мін. хліборобства і рибовлі, сер Тревеліен през. уряду освіти, В. Ґреґем през. уряду торговлі та промислу, В. Адамсон держ. секр. Шотляндії, Джордж Ленсбері І. ком. публ. робіт.

Другий день меншостевих нарад.

Дня 7. червня Ліґа Націй далі радила над справою нац. меншин. Канадійський дел. Дандюранд предложив відложити розглянення рапорту комітету 3-х. Держ. підсекретар Шуберт ствердив, що рапорт не може бути основою доцільної дискусії, що могла би довести до порозуміння в Ліґі. Німеччина не може приняти рапорту, який не признає ніодної точки заяви мін. Штреземана. Дел. Дандюранд сказав, що треба полагодити справу меншостей, та не треба спішитися. Відложитиб її, на його думку, до осени. Бріян сказав, що рапорт уважає дуже добрим. Англ. дел. Ґреґем заявив, що має вказівки від уряду переговорювати на основі рапорту комітету 3-х. Колиб виринули нові питання, звернеться за вказівками до уряду.

Рачіча засудили на 20 літ.

Пунішу Рачіча, вбийника двох пос. Радичів і Басарічека білгородський суд засудив на 20 літ тюрми та на заплачення 20 тис. динарів суд. коштів. Двох інших обвинувачених увільнили.

НОВИНКИ

— **Несупокійна природа.** У Филипополі відчули 5-го ц. м. сильне тремтіння землі. Багато домів нарушених; димарі попадали. Населення в тривозі покидає місто. У Загребі впав град, якого деякі грудки мали величину курячого яйця; шкоди на полях великі. З Буенос Айрес повідомляють, що в провінції Мендоза повторився кілька разів землетрус. Чимало осіб убитих і ранених. Від тремтіння землі завалились деякі частини копалень олова в Монт-ель-Жвадо, де згинуло багато шахтярів. В околиці польського Отвоцька прийшов в понеділок холод нинче вера і понищив частину молодої бараболі та помідорів.

— **З Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.** В неділю, 2. червня відбулось засідання язикової комісії, в якої склад входять: Я. Біленький, І. Брик, В. Ганцов, В. Голоскевич, Я. Гординський, В. Дорошенко, І. Зілинський, С. Єфремов, В. Калинович, С. Кархут, К. Кисілевський, І. Кокоруда, Ю. Кміт, О. Колесса, Ф. Колесса, І. Копач, М. Кобилянський, А. Кримський, З. Кузеля, О. Курило, В. Левицький, О. Макарушка, М. Матіїв-Мельник, А. Ніковський, В. Охримович, І. Панкевич, І. Раковський, В. Радзикевич, О. Роздольський, В. Сімович, С. Смаль-Стоцький, В. Стефаник, К. Студинський, М. Тершаковець, Є. Тимченко, О. Турянський, В. Щурат. — Головою комісії вибрано І. Свєнціцького, заступником І. Брика, секретарем К. Кисілевського. З цим засіданням починається оновлення давньої праці та поширення її ділянок. Намічено: 1) видавання журналу з обсягу питань мови, 2) ширення культу живого слова через статті у часописах і курси, 3) улаштовання курсу для збирачів прикмет живої мови, 4) улаштовання наукового осередка для праць комісії в робітні Товариства, 5) співпрацю з подібними установами, в першу чергу з ВУАН.

— **Іспит зрілости** в державній ґімназії з українською мовою навчання в Тернополі відбувся під проводом директора ґімн. Михайла Губчака в часі від 28. травня до 4. червня включно. Іспит зложили: 1) З відділу „А": Білинський Володимир, Борак Евген, Бриняк Ярослав, Булка Любомир, Жураківський Евген, Качалуба Михайло, Квасницький Степан, Кекіш Роман, Паламар Володимир, Пасіка Володимир, Пастух Петро, Пащук Андрій, Постригачівна Софія, Скородень Зиновій, Турковський Василь, Флінта Ярослав, Фляк Евстахія, Цибушник Володимир, Шинкарик Степан і Яримович Богдан. При писемнім іспиті репробовано 3 кандидатів, при устнім 3. 2) З відділу „Б": Алиськевич Богдан, Гринаїй Семен, Дичковський Микола, Духницький Іван, Карпяк Ілярій, Куріца Василь, Луговий Артим, Марцюк Зиновій, Павлусь Омелян, Процишин Василь, Сливинський Осип, Смолій Іван, Совяк Ярослав, Станимир Василь, Стецюк Василь, Стецько Ярослав, Чорній Тадей і Штойко Ярослав. При писемнім іспиті репробовано 6-ох кандидатів, при устнім 1.

— **Іспит зрілости** зложили в українській державній ґімн. в Перемишлі в днях 22—29. травня

1929. під проводом дир. д-ра Дениса Лукіяновича: Відділ А: Бакала Осип, Бородач Василь, Вандерер Володимир, Воркун Володимир, Гомонко Ілля, Дунай Осип, Захарясевич Микола, Кебуз Володимир, Ковальчик Петро, Колодій Мирон, Лебідь-Юрчик Дмитро, Левицький Володимир, Ліверс Айзіґ, Маївка Володимир, Макаруха Осип, Мецгер Лейба, Осолинський Іван. Пацановський Володимир, Серединський Олександер, Смола Олекса, Тененбавм Яків, Шатен Авраам, Шусгайм Мойсей. Відділ Б: Бадав Богдан, Босий Теодор, Волькштайн Яків, Ганчук Стефан, Гардибала Петро, Гірний Василь, Грабець Роман, Геряк Антін, Дебера Володимир, Дуда Бронислав, Івашко Володимир, Кіцила Іван, Кліщ Юліян, Коґут Іван, Любович Мирослав, Мельничук Франц-Осип, Михальчишин Ярослав, Осмак Пантелеймон, Савчак Петро, Сенківський Стефан, Сивий Микола, Стрізавер Самуїл, Федина Андрій, Фединяк Володимир, Худьо Осип, Цигилик Теодор, Шуплат Анатоль. Репробовано на пів року з відділу А 6, а з відділу Б 5 абітурієнтів.

— **Іспит зрілости** у приватній жіночій ґімн. при українськім Інституті для дівчат в Перемишлі відбувся у днях 27—29. травня під проводом дир. Д. Джерджа. Здали його: Бобак Ольга, Булик Ольга, Василькевич Ольга, Гаврилик Осипа, Голічек Ірина, Поповчак Марія, Гуміняк Стефанія, Ґела Олена, Дебера Марія, Калужницька Олександра, Ковальчук Марія, Колодій Осипа, Колодій Ярослава, Кушнір Марія, Лисак Евстахія, Макар Ольга, Макаруха Ярослава, Маринович Олена, Матейко Катерина, Мацюх Анна, Нищота Ярослава, Павлюк Ірина, Пасіка Дарія, Полянська Евгенія, Салук Ірина, Созанська Тетяна, Хоминецька Надія, Чапівська Ольга. Перепали: 1 при письменнім, а 2 при устнім.

— **Сучасна молодь.** Львівський ґімназист Іван Жвір пробував застрілитись учора з револьверу, але не попав у серце. Дуже імовірне, що причиною цього року розпуки є недалеке свідоцтво.

— **Відповідь на брехню.** З Теребовлі пишуть нам: У 151 ч. „Польського Слова" з 4. VI. появилася брехлива вістка немовто люстратор ПСК в Теребовлі п. Третяк після переведення ревізії в кооперативах у Бернадівці і Варваринцях замкнув ці кооперативи внаслідок відкриття зловживань. Вістка ця не відповідає правді, зате правдою є, що замкнено „Складніцу Кулек Рольнічих" у Теребовлі, бо викрито недобір на десятки тисяч золотих. Управа „Складніци" між іншим натягнула і Повіт. Союз на суму 600 зол., які Управа ПСК мусить стягати через суд. Кожний судить другого по собі. Така наша відповідь непрошеним опікунам зі „Слова Польского". — **Управа Повітового Союзу Кооператив.**

— **Ріжні вістки.** Дипльоматичний конфлікт наскрізь звязаний з літом виринув між радянським урядом і японським; японські рибалки всупереч заказові ловлять рибу в радянському морі. — Зовсім випадково віднайшли невідомий досі рукопис твору Баха „Соната на скрипки та цимбали". — Фільмова амер. фільма „Парамавнт" купила від відомого англійського повістяра Ґельсуорті право виставки його пес у звуковій фільмі. — В околиці Манітоби згоріло ціле містечко гірників; 1000 осіб не має хат. — Підчас великих кінських перегонів в Епсом, куди щороку зїжається вся Англія, переможцем вийшов несподівано кінь ірляндського купця Барнельса; глядачів було пів міліона, не вважаючи на цілоденну невпинну зливу. — Помер один із найбільших сучасних шахістів Ришард Реті, переможець над Капаблянкою 5 літ тому. — Проф. амер. університету в Прінстаун, Штюарт, повідомляє, що зробив при помочі телескопу перші фільмові знимки краєвиду... на місяці. — На японськім пароплаві, що везе нафту біля Камчатки вибухла пожежа; 700 осіб загрожених. — Третій син англійського короля зломав собі обойчик підчас гри в польо; його найстарший брат, князь Уельський, ломав собі щось звичайно підчас їзди верхом.

— **Гості зпоза океану.** З нашої американської преси довідуємося, що до Европи мав приїхати

...аш земляк Каленик Лисюк з дружиною. П. Лисюк буде в Европі два місяці і за той час відвідає майже всі тамошні держави. Ця подорож . Лисюка, радше бізнесова. Він є власником великої компанії торговлі почтовими марками ...ього світу, а також пересилкового товариства в Ню-Йорку. Д. Лисюк кромі звязків для своїх товариств хоче зорганізувати нову експортово-імпортову фірму, яка мала-б централю в Ню-Йорку і відділи в Европі. Дня 1. червня має приїхати на короткі вакації бувший міністр внутр. справ Західньої України д-р Лонгин Цегельський. В липні приїде до Галичини парох української гр.-кат. церкви в Джерзі Сиі, о. Володимир Лотович, щоби відвідати рідню в Тернополі, Бориславі і товаришів у Бережанах та на селах.

— **Спосіб на грипу.** Московський професор Самойлов мав найти середник проти грипи. Спосіб є дуже простий — інгаляція хльором. Новий середник має бути приноровлений на просторах СРСР.

— **Герої нашої доби,** це фільмові актори та летуни. Ось новий приклад їхньої популярности: Гаррі Піль, що грає десь у Голівуді, довідується з преси, що якийсь німець захоплений його грою, дарував йому заповітом 100.000 марок і кілька домів у Берліні.

— **Відчит про туберкульозу.** Пригадуємо львівській українській громаді, що „Тиждень Української Дитини", уладжений заходом Українського Т-ва охорони дітей й опіки над молодю, закінчиться відчитом д-ра Олександра Барвінського про „Нові охоронні щіплення проти туберкульози". Відчит відбудеться в неділю, 9-го червня, в 12. год. вполудне, в салі „Української Бесіди" (вул. Рутовського 22, I. пов.). Вступ за добровільними датками.

— **Михайло Островерха,** ліричний тенор і **Дарія Герасимович,** піяністка, уладжують концерт в Станиславові у вівторок, дня 11. червня ц. р., а в Коломиї в пятницю, дня 14. червня ц. р.

— **Стислі реколекції** (3-дневні) для учнів і учениць середніх шкіл відбудуться цего року у Львові, в Перемишлі і Станиславові. Початок 29. червня вечером. До участи мають право учні й учениці від VI. кл. гімн. згл. від III-го року учит. семінарії в гору, а також абсольвенти(тки) гімназій і семінарій. Зголошення найдальше до 20. червня приймають ОО. Катехити. Знижена такса за удержання виносить у цім році за весь час 6 зол., котрі складається при зголошенні. Реколекції організує Управа Мар. Т-ва молоді. (Львів, скритка 108).

З судової салі.

Обв. Агатон Добрянський перед судом присяглих.

В пятницю 7. червня ц. р. продовжувано розправу далі. Малу салю виповнила публика цілком по береги. Між публикою бачили ми послів Целевича, Вислоцького, Ліщинського і сен. Кузьмина.

На початку розправи зголосився до оборони обв. Добрянського ще обор. д-р Олександер Марітчак. Зголосився щойно нині тому, що вчора був перешкоджений судовою розправою в Станиславові.

Переслухано ще кількох свідків оборони, які під присягою доказували невинність обв. Добрянського. І так переслухано як свідків: 1) сенат. Миколу Кузьмина, 2) посла Володимира Целевича, 3) о. мітр. Базюка (незаприсяжений), 4) Василя Шевчука, 5) д-ра Янкевича і 6) посла Олександра Вислоцького.

Всі вони зізнали, що обв. Добрянський закликав присутніх людей на святі Маркіяна до культурно-освітньої, організаційної та економічної праці над собою. Кажуть, що обв. Добрянський абсолютно не згадував про якінебудь етапи, які мав би перейти в своїй еволюції український народ, як їх вичисляє акт обвинувачення. Свідки рішучо заперечують, щоби обв. Добрянський накликував молодь з „Лугів" і „Соколів" до збройної боротьби, як це закидає йому акт обвинувачення. Навпаки! вони стверджують, що обв. Добрянський накликував лише до культурно-освітньої праці над собою, до організації в руханково-пожарничих товариствах, аби охоронитись перед деморалізацією коршми на селі. Далі свідки зазначують, що обв. Добрянський виголосив свою промову в спокійному тоні, що потвердив св. о. мітрат Базюк, при чому додав, що саме з промови обв. Добрянського можна було вичути нотку закиду до священства за те, що воно не явилося численно на Маркіяновім святі.

З переслухання інших свідків зрезигновано тому, що оборона і прокуратор зріклися їх переслухання. Після того предс. Ангельський ствердив з актів на внесок обор. д-ра Біляка, що поліція в Золочеві зробила карне донесення до суду на обв. Добрянського щойно в дні 6. вересня 1928 р., хоч Маркіянове свято відбулося ще в дні 5. серпня 1928 р. Опісля відчитано зізнання кількох поліцаїв, яких прокуратор не візвав на розправу і свідоцтва, виставлені обв. Добрянському громадським урядом на Зnесінні та постерунком поліції. На тому замкнено доказове поступовання. Тоді почав промовляти прокуратор.

Промова прокуратора.

В своїй одногодинній промові прок. Блонський (зі Золочева) підтримував у цілій своїй основі акт обвинувачення, опираючи свої тези виключно на зізнаннях поліційних свідків. Зате до всіх зізнань свідків оборони віднісся прокуратор з великою резервою піддаючи їх правдомовність у великий сумнів. Бо, мовляв, свідки оборони — це самі однопартійці обв. Добрянського, це члени партії УНДО, люди тих самих політичних переконань і навіть з тими самими поглядами на значіння присяги, яку належить топтати, ломити і цінити лише свою власну, як це сказав сам обв. Добрянський у своїй промові на горі Маківці. Прокуратор просив присяглих суддів, щоби вони потвердили питання злочину головної зради держави, збудовані по думці §§ 58 ц і 59 б к. з. та проступку за похвалу неморальних вчинків по думці § 305 к. з. Свою промову, видержану в піднесенім патріотичнім тоні, закінчив закликом до присяглих суддів, аби вони приноровивши до конкретного випадку засаду римлян **„salus rei publicae, suprema lex"** дали належну відправу тим, що змагають до відірвання східних земель від Польщі, як її інтегральної цілости та гострять зуби на цілість польської держави.

Промови обв. Добрянського і посла обор. д-ра С. Біляка.

Після того забрав слово сам обв. Добрянський. Повагом, слово за словом ішла його оборона, яка зробила велике враження на всіх присутніх. Обв. Добрянський, навязуючи до слів прокуратора, який імпутував йому завзяту ненависть до Польщі просить присяглих суддів не жалюгідного милосердя, але строгої справедливости.

Вкінці почав свою дуже річеву промову пос. д-р Степан Біляк. Він у відповідь на настроєво-сентиментальну промову прокуратора, видвигнув другу максиму, якій на імя „юстіція ест фундаментум регнорум". Оборонець домагається для обв. Добрянського лише справедливости. В тій ціли піддає він гострій і критичній аналізі поодинокі тези акту обвинувачення, який побудовано на зізнаннях лише трьох свідків і то двох поліцейських, а саме: св. Мормуля і Ґерчука і третього свідка бувшого комісаря староства в Золочеві Яцковського. Але, підносить обор. д-р Біляк, чи ці два поліцейські свідки є саме редакторами карного донесення до суду на обв. Добрянського і вони як залежні від прокуратора мусіли під власною відповідальністю піддержувати на розправі твір своїх рук. При тому вдаряє одна річ у вічі. Оба поліцейські свідки, які внесли карне донесення до суду щойно в дні 6. серпня, затямили собі дуже добре всі марkантні і пропечисті вислови з промови обв. Добрянського, на яких опісля прокуратор збудував акт обвинувачення. Ба, що більше! Оба ті свідки мають хіба дійсно феноменальну память, бо ще тут у суді на розправі могли цитувати поодинокі обтяжуючі вислови з промови обв. Добрянського. Але ще цікавіше, каже оборонець, те, що св. Яцковський, укінчений правник, запитаний ним трикратно на розправі, чи чув, аби обв. Добрянський так промовляв до присутніх людей, каже, що лише менше-більше, щось ніби в тому дусі. Далі аналізує зізнання тих обох свідків, які зізнали, що обв. Добрянський мав взивати присутніх людей до збройної боротьби з Польщею і до відорвання східних земель від польської держави. Одначе, каже оборонець, нічого подібного інші свідки не ствердили тут на розправі, а їх зізнання підтримав навіть св. Яцковський, який зізнав, що того не чув. Оборонець д-р Біляк збиває твердження прокуратора немовто „Луги" і „Соколи" роблять лише військові вправи, і тим переступають рямці своїх статутів, за що адміністраційна влада є змушена „Луги" і „Соколи" розвязувати, як запевняв прокуратор. Обор. д-р Біляк виказував, що оба названі руханково-пожарничі товариства є зовсім легальні і що богато із закритих товариств реактивовано вже назад. Вкінці заявив, що цей процес не є цілком процесом політичного характеру, як це запевняв прокуратор, але що це процес чисто культурний. Далі перейшов обор. д-р Біляк до другого акту обвинувачення і піддавши критичній аналізі тезу акту обвинувачення про присягу, як „нема Австрії, то не обовязує присяга, зложена цісареві". Це міг піднести в своїй промові обв. Добрянський на горі Маківці, але тим ще не допустився рішучо ніякого проступку. Тому-то домагається від присяглих суддів лише справедливости для обв. Добрянського, як цього вимагає ціла справа.

ПРИСУД.

По резюме предс. Ангельського удалися присяглі судді на нараду. По півгодинній нараді прочитав предсідник суддів присяглих вердикт яким на перше головне питання про злочин головної зради заперечено вину обв. Добрянського **вісьмома голосами.** У відповіди на друге побічне питання, побудоване на § 65 к. з. теж заперечено вину обв. Добрянського в злочині накликування до нарушення публичного спокою **дванацяти голосами.** Вкінці на третє головне питання, яке обіймає проступок з § 305 к. з. впало **чотири голоси „так", вісім „ні".**

Після такого вердикту трибунал **увільнив обв. Добрянського від вини і кари** і він вже вийшов на волю

Зі спортового життя.

„Україна" до Ужгороду не поїхала.

Давно заповіджений виїзд „України" до Ужгороду з метою розіграти товариські змагання з тамошньою дружиною „Русь" в днях 8. і 9. червня ц. р. в останній хвилі натнувся на перешкоди фіскальної натури і мусів бути відложений з причин від т-ва незалежних. А саме міністерство скарбу на подання С. Т. „Україна" в справі видачі пільгових пашпортів до останньої хвилі не дало жадної відповіди, навіть на телеграфічні просьби компетентних чинників, а на звичайні пашпорти по ціні 250 зол. т-во не могло собі позволити. Це своєрідне розуміння спорту у деяких варшавських бюрократів вражає тимбільше, що чеська влада на інтервенцію „Руси" дала негайно телеграфічне доручення львівському консулятові видати „Україні" безплатні віза.

Велика шкода, що наші спортовці не змогли поки-що змірити своїх сил на зеленій мураві з підкарпатськими братами. А цікаво було би знати, які поступи поробили оба клюби від останньої стрічі в 1927 році.

Україна — Чорні І. Б.

Змагання за мистецтво А кляси між цими дружинами відбудуться в неділю 9. червня в год. 11 передполуднем на грищі Чорних за Стрийською рогачкою, тому що площа Сокола-Батька занята „Рідною Школою". Рівночасно на бічнім грищу відбудуться змагання за мистецтво кл. Б. між Україною II. і Чорними III

Контужені грачі першої дружини вже видужали, тому Україна виступить в повному складі, що дає запоруку, що гра буде цікава і дасть богато емоції глядачам, які вибираються численно на ці змагання. Ціни вступу: зол. 2, 1.50 і 1.00. Карти вільного вступу важні.

Сокільські Спортові змагання.

Спортова секція С. Б. уладжує в четвер 13. червня 1929 р. на площі С.-Б. „Сокільські Спортові Змагання" для мущин та жінок. В програму входить: біги 100 м. (для жінок 60), 1.500, гінці 4×100, мети: диском, ратищем, булавою стусан кулею, скок у височінь, довжінь, виклад по линві 5 м. довгій. Спортові гри: відбиванка кошиківка. Змагання починаються в год. 10. рано, пополудні від год. 4. Зголошення приймається в канцелярії „Сокола-Батька" вул. Руська ч. 20. щодня від год. 10—2., та в день змагань на площі „С.-Б." в год. 9. рано. Не соколи можуть брати участь поза конкурсом. — **Спортова Секція Сокола-Батька.**

Нові книжки й журнали.

„Казачья Земля", орґан независимой казачьей мысли. Ч. 2. Прага 1929 р.

„Slovensky Prehled", sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho zivota slovanskych statu a narodu. Redaktor: Adolf Cerny. Rocnik XXI. Cislo 5. Kveten. V Praze 1999.

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Барон Кіцель“ оперетка (премієра).

Неділя 9-го, г. 3·30 попол. „Тільки Ти“, оперетка.

Неділя 9-го, г. 7·30 веч. „Барон Кіцель“, оперетка“.

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Барон Кіцель“, оперетка.

Малий Театр:

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка“.

Неділя 9-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марево“.

Неділя 9-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка“.

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка“.

Кіна.

„Аполльо“: „Незнаний батько“ (Редж. Дені).

„Кольосеум“: „Вовк і шакалі“ (Рінтінтін) і дві комедії.

„Лев“: „В лямпартових кігтях“ (Біллі Дов) і „1001 пригода“.

„Люна“: „Піковий туз“ (усі серії).

„Марусенька“: „Підводне човно“.

„Оаза“: „Тореадорова любка“ (Дольорес дель Ріо).

„Палас“: „В ярмі гріху“.

„Пан“: „Передпекло“ Запольської.

„Пасаж“: „Під маскою бандита“ (Том Мікс) і Гомонтів тиждень.

„Утіха“: „Людина з минувшиною“ (Конрад Вайдт).

„Фатаморгана“: „Богині спокус“ і „13. година“ (Дж. Берімор).

„Химера“: „Венера за параваном“.

Програма радіо.

Неділя 9-го.

Льондон (358). 20·05. Композиторський концерт Глазунова.

Париж (1744). 21·35. Каварняний концерт.

Берлін (475,4). 20·00. Концерт радіоорхестри.

Відень (519,9). 17·30. Камерний концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Весталка“, опера Спонтінія.

Міляно (504,2). 20·25. „Люкреція Борджія“ Доніцетія.

Лянгенберг (462,2). 20·15. Академія і симф. концерт.

Давентрі 482,3) 20·50. Богослуження з Бірмінгтем.

Будапешт (545). 19·40. Військова оркестра. 21·00. Академія і циганська музика.

Ленінград (1000). 19·20. Концерт.

Москва (1442,3). 18·30. Радіоорхестра.

Київ (775). 10·30. Концерт для села.

Харків (1680). 18·30. Опера.

Варшава (1395,1). 20·30 і 21·15. Популярний концерт варшавської Фільгармонії.

Краків (314,1) 20·30. Концерт. 23·00. Музика.

Познань (339,8) 20·30. Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дирекція дівочої гімназії Рідної Школи“ з правом прилюдности в Станиславові (вул. Липова ч. 80). Вступні іспити до I. кл. відбудуться дня 27. і 28 червня; до клас від II—VII дня 21—27 червня, вписи дня 28. червня. 2160 2—3

Товаришів, які кінчили акад. гімназію у Львові в р. 1929, просимо на зїзд дня 29 червня 1929. Зголошення до **17 червня 1929 на руки** тов. д-ра Остапа Прийми Львів, Личаківська 32. крил. о. Ал. Ковальський, д-р Андр. Лунів, д-р О. Прийма, д-р Ів. Бандель, о. Тим. Козакюк, д-р Ол. Тисовський. 2130 1-1

Збірний концерт свята матери устроює філія українського краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над молодю дня 8-го червня (субота) 1929 р. при участи гімназії С. С. Василіянок муж. гімн. головної і філії державної семинарії жіночого муж. учит. семинар. Р. Ш. Початок о год. 6 попол. Саля Лисенка вул. Шашкевича.

В Прив. Семинарн С. С. Василіянок у Львові вул. Потоцького ч. 95. (з правами державних шкіл) відбудуться вступні іспити на I. курс в днях 25—29 червня десяпійним системом. Подання о допущення до вступного іспиту треба вносити на руки дирекції найдальше до дня 24. червня (особисто або почтою) долучуючи до подання метрику, посвідку щеплення віспи, останнє шкільне свідоцтво та перебіг життя. Лікарського свідоцтва не потреба тому, що всі учениці будуть піддані оглядинам шкільної лікарки. Вступний іспит на III. курс (на два вільні місця) відбудеться дня 25. і 26. червня, на прочі курси (II. і IV.) не зарядиується вступних іспитів з браку вільних місць на сі курси. — Вписи на всі курси та до всіх кляс семикласової школи вправ відбудуться лиш перед феріями в днях від 25—30 червня. — 2152 2—3 **Дирекція.**

З приватної коедукаційної гімназії „Рідної Школи“ в Рогатині. Вступні іспити до першої класи відбудуться 28. червня 1929 від 10. год. перед полуднем, до вищих клас будуть відбуватися 20, 21, 25 та 26 червня перед і після полудня. Рогатинська гімназія має гуманістичні кодифіковані відділи, в яких наука латинської мови ведеться від першої, а не, як звичайно, від четвертої класи. Перехід до четвертої гуманістичної класи можливий з третьої класичної без ніяких доповнень, з третьої гуманістичної або семої виділової за доповненням латини з трьох перших клас (кандидати з виділової школи мусять піддатися повному іспитові). В біжучому шкільному році має тільки четверта класа гуманістичний відділ, у наслідуючому будуть вони в четвертій і пятій класі. До пятої класи можна перейти з четвертої класичної після доповнення матеріялу з природознавства й рисунків. Головна ріжниця між класичним і гуманістичним відділом та, що нема греки, зате природа в четвертій і пятій класі, а рисунки у всіх класах. — Близчі інформації може подати Управа гімназії на запит за долученням почтового знаєка. — **Чайковський.** 2182 1-3

В приватній гімназії коед. „Рідної Школи“ ім. Тараса Шевченка з правом прилюдности в Городенці відбуватимуть вступні іспити до класи I. дня 29 червня а до клас II. до VI. в днях 26 і 27 червня 1929. Зголошення приймається в канцелярії Управи гімназії устно або письменно в урядових годинах від 8—1 пер. пол. і від 4—6 по пол. — **Управа гімназії.** 2180 1-2

Товариство Вакаційних Осель складає щиру подяку всім, що помогли в уладженню збірки в дні 2. червня 1929, рівнож і сим, що причинилися до зібрання квоти 1.175·52 зл. 1-1

Дирекція прив. учит. жін. семінарії СС. Василіянок в Дрогобичі подає до відома, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на I, II, III і IV курс. До прошення приняття треба долучити: 1) метрику хрещення, 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) короткий життєпис. — **о. Е. Громницький,** управитель. 2179 1-3

УКІНЧЕНА семинаристка приймє лекцію на виїзд в часі вакацій. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Семинаристка“. — 2188 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча стація в цісци в лісистій околиці над Прутом — заслонена від півночи високими горами — пансіон п. Струмінської — соняшні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місци — опіка над дітьми. Ціни уміркованi в першім сезоні. — Зголошення слати до 15. червня: Львів, вул. Мурарська ч. 48 а, а по 15-тім червня до Ямни, почта Яремче. 2145 3 3

ПІДЛЮТЕ-КАМЯНЕЦЬ. Від дня 1. липня до винайму кімнати з удержанням. — Зголошення до дня 15. червня Ольга Чапельська, Дрогобич, вул. Стрийська. 2177 2—3

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Волосінна 75·—. Вклади дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. **Ліжка сіткові** 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 1779 4—5

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 5—?

ПРОДАМ коротка фортепян віденської марки; Винники, Кольонія 130. 2191 1—1

В НАЙЗДОРОВШІЙ частині Львова 20 мінут від трамвайного перестанку є до продажі гарний дім з будинками і півтора морга саду та огороду, 100 овочевих дерев надається на пасічничо-молочарсько яйчине господарство лише за ціну 3.600 зол. Відомість Ігнат. вул. Куркова 24. 2189 1-1

ПОКІЙ кухня за дворічним чиншом винайміть, інформації удіїлить Портиєр, вул. Сикстуська 4. 2190 1-1

КОНЦІПІЄНТ з правом субституції глядає заняття тільки на час ферій. Зголошення до адміністрації для С. 2187

ДЯК — диригент з доброю порукою, кавалір, негайно глядає посади. Дмитро Костів — Заболотів. 2178 1-2

САМІТНОГО СВЯЩЕННИКА, найрадше катехиту за харч і помешкання прийму на цілий час ферій для виручення в душпастирських обовязках. ... з підгірська — ріка в місци. — Зголошуватися сейчас: Уряд парохіяльний в Братковцях, п. Стрий. 2144 3—3

БІЖУТЕРІЮ ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото срібло, плачу найвищі ціни. 3 163-?

ВИСОКІ ЗАРОБІТКИ — 1500 зол. місячно — для енергійних заступників до продажі долярівок, преміївок на рати. Зголошення „Повшехна Унія Кредитова“, Львів, Сикстуська 5. Телеф. 9-98. 2 93 1—1

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої соняшні з первородним удержанням, ціни уміркованi. 1877 14-20

НОТАРЯТ в Залізцях пошукує кандидата або соліцитатора рутинованого — і що пише на машині. 2168 2—3

МОДНІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 1366 ...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НОВИНКА!

Друкується і небавом вийде: **Косметичний порадник. Як добути красу і вдержати молодість та здоровля** — написала Осипа Заклинська. 50 ілюстр., з того 8 окремо на крейдовім папері.

1. частина: Краса і гігієна. 2. Практична косметика. 3) Краса поодиноких частин тіла. Разом 40 розділів — Отся перша книжка того рода у нас для жінки необхідна! Найновіші косметичні здобутки. Жадайте проспект. Ціна в передплаті до 20. червня 4·50 зол. (Опісля ціна буде вища). — **Видавництво „ВЕСНА“, Львів, вул. Руська ч. 3. I** ... 2133 3-1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.